

Trochę zapomniany teatr alternatywny. To był fenomen

Grzegorz Józefczuk | 2011-01-10 , aktualizacja: 10.01.2011 17:42

Tomasz Pietarasiewicz w spektaklu "Martwa natura" Teatru Grupa Chwilowa, fotografia autorstwa Mieczysława Sachadyna z archiwum Ośrodka Brama Grodzka-Teatr NN.

Instytut Teatralny w Warszawie dokumentuje działalność dawnych lubelskich studenckich teatrów alternatywnych. W Lublinie tradycja teatru alternatywnego jest wciąż pamiętana, ale nigdy nie doczekała się chociażby monografii

Instytut Teatralny im. Zbigniewa Raszewskiego, placówka Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego od półtora roku we współpracy z ośrodkiem Karta prowadzi projekt Archiwum Teatru Alternatywnego. Ma on na celu "zgrupowanie w jednym miejscu możliwie najpełniejszego zbioru akt, dokumentów, wydawnictw, zdjęć, nagrań video i audio oraz wycinków prasowych, które dotyczą alternatywnego ruchu teatralnego w Polsce w latach 70. i 80." Teatry alternatywne związane przede wszystkim ze środowiskami studenckimi były fenomenem tamtych lat: podejmowały środkami teatru dyskusje na temat kondycji społeczeństwa i jednostki, zniewolenia i wolności, wprowadzały nowe estetyki teatru, jednym słowem - były pionierskimi miejscami buntu wobec ówczesnego społeczno-politycznego status quo Polski.

Projekt ATA realizuje Pracownia Dokumentacji Teatru Instytutu Teatralnego, a dokumenty trafiają do niej dzięki gestom tych, którzy je posiadają i chcą przekazać jako dary, depozyty lub w postaci kopii. Obecnie w ATA (i na stronie www.ata.e-teatr.pl) zgromadzono archiwalia na temat 11 grup, w tym pięciu teatrów związanych z Lublinem - Gardzienic, Grupy Chwilowej, Provisorium, Sceny Plastycznej KUL i Sceny 6. W 2011 roku Pracownia Dokumentacji Teatru zaczyna nowy etap projektu, podejmie własne działania: będzie zbierać audiowizualne relacje twórców i uczestników tych zespołów, stworzyć rodzaj bazy historii mówionej.

W pierwszej kolejności będą to twórcy z Lublina. - O Teatrze Ósmego Dnia z Poznania jest bardzo wiele materiałów, ale na przykład o Grupie Chwilowej z Lublina niewiele - podkreśla Agnieszka Kubaś, koordynator projektu. - To były wewnętrznie bardzo zróżnicowane teatralnie środowiska i o różnym zaangażowaniu w teatr polityczny. Chcemy to zbadać, przede wszystkim najpierw zebrać relacje, zobaczyć, jaka jest recepcja tych zjawisk, jak się one zachowały w pamięci.

Agnieszka Kocińska z grupy ATA będzie rozmawiać m.in. z Krzysztofem Borowcem, współzałożycielem Grupy Chwilowej. Mówi: - Ciekawi nas, jak oni widzieli przemiany kulturowe zachodzące w latach 70. oraz jak je widzą teraz? Teraźniejszość zawsze daje nowy punkt widzenia. Ciągłe gromadzimy dokumenty archiwalne, ale nam teraz chodzi o współczesne relacje w rodzaju oral history.

Z wymienionej piątki najbardziej rozbudował swój status teatr Gardzienice założony przez Włodzimierza Staniewskiego, premiery systematycznie daje autorski teatr Leszka Mądzika Scena Plastyczna KUL, w konfiguracji z Kompanią Teatr działa Provisorium Janusza Opryńskiego. Do tradycji dawnego teatru alternatywnego nawiązuje festiwal Konfrontacje Teatralne i wiele innych inicjatyw artystycznych. Przywołuje się sławne określenie, że Lublin był wtedy "Atenami teatru". Mimo że o tej tradycji w środowisku teatralnym Lublina wciąż się pamięta, nie ma żadnej poważnej monografii lubelskich teatrów alternatywnych i ich roli w przemianach społecznych i artystycznych w kraju, ani o festiwalach sprzed ponad 30 lat, które przyciągały setki widzów i wzmagały czujność ówczesnych cenzorów. Jako jedyny w Lublinie bogatą internetową dokumentację "lubelską" oraz relacje historii mówionej zgromadził z własnej inicjatywy Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN", dysponując na ten temat obecnie materiałami obszerniejszymi niż warszawskie Archiwum Teatru Alternatywnego.

Tekst pochodzi z portalu Gazeta.pl - www.gazeta.pl © Agora SA
